

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

KATEDRA ANGLICKÉHO JAZYKA A LITERATURY PedF UK

Autor práce: Bc. Martina Felcmanová

Název práce v originále: Compositional-stylistic Unities in David Lodge's *Changing Places*

Český název: Kompozičně stylistické jednoty v románu *Hostující profesoři* Davida Lodge

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Petr Chalupský, Ph.D.

Oponent práce: Mgr. Jakub Ženíšek, Ph.D.

Rok odevzdání: 2018

Rozsah práce: 78 stran; 2 strany bibliografie

Posudek: oponenta práce

	Posuzovaná oblast	Zvažovaná kritéria	Body (0-5) ¹
1.	Celková charakteristika	Splnění zásad zpracování práce, adekvátnost titulu práce, naplnění stanoveného cíle, logická struktura práce, vyváženost a propojenost teoretické a praktické části	5
2.	Teoretická část	Stanovení a splnění cílů, prezentace různých teoretických přístupů k řešení problému, jejich kritické posouzení a zvolení relevantní teoretické základny pro realizaci praktické části	5
3.	Praktická část	Vhodnost a aplikace zvolené metodologie, jasnost formulace hypotéz, relevantní a srozumitelná argumentace a interpretace získaných výsledků, jasnost formulace závěrů práce	5
4.	Jazyková úroveň	Gramatická správnost a komplexnost, slovní zásoba, koheze a koherence textu, interpunkce a stylistické aspekty, celková úroveň jazykového projevu	5
5.	Struktura a forma	Přehlednost struktury, členění, řazení a proporčnost kapitol a oddílů, konzistentnost úpravy práce, odpovídající rozsah práce, adekvátnost a provedení příloh	5
6.	Práce s odbornou literaturou	Kvalita, množství a relevance odborných zdrojů, kritický přístup ke zdrojům, odpovídající úroveň citační praxe	5

Celkové zhodnocení práce (včetně kritických výhrad):

Diplomová práce Martiny Felcmanové je mimořádně precizním a teoreticky poučeným stylistickým rozborem románu Davida Lodge *Changing Places* (1975, česky *Hostující profesoři*).

V teoretické části práce autorka významnou měrou využívá skutečnosti, že Lodge je nejen prozaik, ale také literární kritik a pedagog. Díky tomu se nezdráhá čerpat z jeho vlastních teoretických statí, které sumarizují vývoj literární vědy. Praktická část pak nazírá různé vypravěčské pozice Lodgeova románu optikou Bachtinovy dialogičnosti a heteroglosie, přičemž se výrazně zaměřuje i na proporce mimetické a diegetické formy podání příběhu. Postupuje přitom víceméně v souladu s chronologickou posloupností románu.

K teoretické části a závěru lze mít systémové výhrady (viz níže), analytická část je však bez nadsázky oslnivá. Autorčina schopnost postřehnout drobné významové nuance textu a nacházet paralely je vskutku mimořádná, namátkou brilantní první odstavec na straně 43 aj. Podobně se lze vyjádřit také o úrovni a idiomatičnosti anglického písemného projevu (včetně libůstek typu Hilary/hilarity na straně 46). Autor posudku si je vědom toho, že samotný Lodgeův román autorčině analýze patrně „nadbíhá“ více než jiná díla. To však nic nemění na skutečnosti, že cca 45 stran praktické části nabízí skvělé čtení.

¹ Bodové hodnocení na škále 1-5 (5 bodů maximum), 0 bodů z jedné či více posuzovaných oblastí automaticky znamená, že práce není doporučena k obhajobě.

Následující výhrady či kritické komentáře je tedy třeba vnímat v tomto obecně velice pochvalném kontextu.

Jak již bylo řečeno, své vývody ohledně literární teorie v úvodní části práce autorka opírá ve značné míře o stanoviska Davida Lodge, respektive o akademické statě, v nichž Lodge provádí syntézu části literárněvědného spektra. Kvůli poněkud neadresnému parafrázování zde ale není vždy zřejmé, zda předkládaná syntéza literárních teorií (a jejich souběhů s lingvistikou) nese i drobný formulační vklad Felcmanové, nebo zda v plné míře přejímá Lodgeovu syntézu, včetně jeho originálních autorských glos.

Toto zakládá jistý paradox. Jedním z merit práce je totiž zkoumání, kdo k nám prostřednictvím Lodgeova románu v danou chvíli promlouvá. Může se tedy jevit jako ironické, že si podobnou otázku musí čas od času klást i čtenář teoretické části, například u hyperboly na začátku posledního odstavce strany 6, nebo na začátku kapitoly 2, kde se již (patrně?) jedná o Bachtinovu perspektivu.

Lodgeova hegemonie v první kapitole přináší více podobných stylistických neduhů. V pasážích, kde Lodgeova perspektiva zcela převažuje, mohla například autorka v zájmu přehlednosti uvést alespoň některé z dalších odkazovaných literárních teoretiků již před parafrázovanou myšlenkou, nikoli pouze v závorce za parafrází (namátkou Barthes na str. 6 nebo Chatman na str. 21).

Mechanické přejímání cizí interpretace navíc může mít i jiná dílčí úskalí. Rozpaky ve mně budí například způsob, jakým autorka prezentuje Šklovského pojem *ostraněnija* (tedy nikoli „ostaněnie/ostaněnija“, str. 23), když patrně interpretuje Lodgeovu interpretaci tohoto pojmu [sic]. Neznám původní Lodgeovu formulaci, ale parafráze Felcmanové nepostihuje celý zamýšlený význam. Šklovskij vnímal tento pojem i jako jazykovou kategorii, nikoli pouze jako posun vypravěčské nebo situační perspektivy („shifting the point of view“, str. 23). Jeho výchozím argumentem bylo tvrzení, že poetický jazyk může být ve výsledku sdělnější než strohý prozaický jazyk, protože např. neologismus nebo tropus použitý v neotřelém kontextu na sebe poutá pozornost čtenáře. Takovýto cizorodý či divný prvek (viz *ostraněnije*) totiž funguje jako semafor.² K tomuto významu se navíc často obracejí například poststrukturalisté, tzn. v jistém ohledu je dokonce životnější než konotace, kterou vypichuje Felcmanová (a možná i Lodge).

Pokud jsem něco nepřehlédl, operuje autorka v praktické části pouze s výše popsaným dílčím významem, což lze vnímat jako dezinformaci. Chybějící významová nuance však nemá vliv na hlavní argumentační linii a nesnižuje tedy hodnotu prováděné analýzy.

Další dílčí věcné výhrady:

- Práce velmi nepokrytě počítá s tím, že čtenář bude detailně obeznámen s dějem Lodgeova románu. Jak již bylo zmíněno, autorka se vesměs snaží disciplinovaně držet chronologie díla. V některých případech však popis synopse podřídí potřebám své argumentace do té míry, že se ve výkladu může orientovat jen člověk, který román četl a dobře si jej pamatuje. Toto platí například pro stranu 36, kdy pointa („*Every passenger on the plane except himself is a woman*“) a tedy i význam celé pasáže přichází velmi pozdě, takže neinformovaný čtenář nemůže předchozí stať v reálném čase docenit. Tato kataforická akrobacie se objevuje na více místech analytické části. Samozřejmě se předpokládá, že práci bude číst člověk, který primární texty důvěrně zná, argumentaci by však měl být teoreticky schopen sledovat kdokoli s přiměřenou znalostí angličtiny.
- Podobnou výhradu lze vztáhnout i na další oblasti. Autorka kupříkladu v několika analytických pasážích operuje s pojmy, které v teoretické části (ani jinde v práci) nejsou vysvětleny, např. „psychoanalytical reading“ (52, 70) nebo „Approbation maxim“ (47), možná i „perceptual/attitudinal point of view“ (42).

Upozornění na drobné formální nedostatky:

- Nadbytečné čárky ve vztazných větách např. „such discrepancy is most noticeable, when (23), “Although it is Desiree, who introduces him“ (48) atd.
- Významotvorné překlady, například “forth” instead of “fourth (13), a překlady obecně („a disbelieve“, 39)
- Matoucí odsazení u kapitoly 6 v obsahu, kdy z grafického zobrazení nevyplývá hierarchie kapitol a podkapitol

² Použitím kontextuálně nečekaného slova „semafor“ jsem se úmyslně dopustil drobného *ostraněnija*.

- Občasné svérázné používání určitých členů, např. u fráze „the postmodernism“ na str. 24
- Slovo „identical“ na str. 26, 40 a 50 je použito nevhodně a mělo by být nahrazeno významově správnějším adjektivem „equivalent/corresponding/matching“. Totéž platí pro slovo „the same“ na straně 30.

Přes tyto výhrady konstatuji, že předkládané dílo velmi pohodlně splňuje kritéria kladená na tento typ závěrečné práce.

Témata a náměty k diskusi při obhajobě:

- Má barevně zvýrazněná pasáž na straně 53 nějaký zvláštní významový obsah, nebo se jedná o redakční opomenutí?
- V závěru práce autorka uvádí i informace a formulace, které v samotné práci nezazněly, např. rozvinutější charakterizaci Lodgeova románu *Nice Work*, čtyřřádkovou citaci z *Changing Places* (72) a mnoho dalších. Závěr práce však má pouze shrnovat východiska, metody a výstupy práce. Mohla by autorka vysvětlit, proč považovala za nutné tyto pasáže k závěru přidávat?
- Na straně 10 se prostřednictvím Bachtinovy citace a parafráze dozvídáme, že „the plot [of a novel] is “subordinated to the task of coordinating and exposing languages to each other”“. Může se s tímto výrokem autorka bezvýhradně ztotožnit?

Práci tímto doporučuji k obhajobě.

Datum: 5. 9. 2018

Podpis: Jakub Ženíšek